

ELEKTRONISKO PIERĀDĪJUMU VĒRTĒŠANAS LĪKLOČI

ZIGZAGS OF ELECTRONIC EVIDENCE EVALUATION

Mārcis Krūmiņš, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes
Civiltiesisko zinātņu katedras lektors

Summary

A great part of electronic services does not apply and use electronic signatures or other forms of personal identification. A more frequent use of meta-data analysis can be observed in court process. They provide prompt answers regarding the amount of electronic evidence, the time it was created, the time it took to make changes, and other relevant aspects. Several aspects of the presentation and evaluation of evidence change when it comes to the evaluation of evidence in the context of electronic evidence.

Most importantly, when thinking, writing, and talking about electronic evidence, we must not think of paper. The integrity of the evidence, the security of the evidence and the original of the electronic document shall be assessed at all stages of recording of electronic documents. An individual may be identified by a secure electronic signature, email address and other electronic tools made available to that individual. When evaluating electronic documents, the natural person's link to the electronic document must be assessed and provided.

Atslēgvārdi: elektroniskie dokumenti, elektroniskie pierādījumi, elektronisko pierādījumu vērtēšana

Keywords: electronic documents, electronic evidence, evaluation of electronic evidence

Aizvien vairāk civillietās tiek iesniegti elektroniskie pierādījumi, kurus puses izmanto pierādīšanas procesā. Bieži tas notiek atvasinājumu veidā. Ir ļoti labi, ka personas, kuras iesniedz pierādījumus elektroniskā veidā, tos iesniedz elektroniskā formātā. Tas dod iespēju tiesai un pusēm nepastarpināti iepazīties ar iesniegto pierādījumu saturu. Tomēr tas lielā daļā gadījumu var izrādīties par maz, lai konkrētos pierādījumus, kas iesniegti atvasinājuma formā, atzītu par pierādījumiem. It īpaši tajos gadījumos, kad otra puse apstrīd pierādījumā atrodamo informāciju, tās rašanās brīdi vai sūtīšanas laiku. Visos šajos gadījumos būtiski ir vērtēt elektronisko pierādījumu tapšanas laiku un apjomu no tehniskā skatu punkta, lai noskaidrotu iesniegto elektronisko dokumentu un elektronisko pierādījumu atbilstību lietas faktiskajiem apstākļiem. Elektroniskajā vidē visiem minētajiem jautājumiem ir būtiska nozīme, kas gala rezultātā var skart pierādījuma pieļaujamību vai attiecināmību konkrētajā procesā. Lielākai

daļai elektronisku pakalpojumu netiek piemēroti un izmantoti elektroniskie paraksti, kā arī citi apliecinājumi, kas identificētu konkrētu personu. Minētais daudz būtiskāku lomu piešķir Civilprocesa likuma¹ (turpmāk – CPL) 97. panta 1. daļas piemērošanai, kas nosaka: “.. Tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģiskas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvē gūtiem novērojumiem.” Pusēm procesā un tiesnešiem daudz vairāk jāseko jauno tehnoloģiju attīstībai, lai spētu orientēties jaunajos apstākļos, ja puses sāks analizēt elektronisko pierādījumu metadatus. Metadatos ir iespējams atrast elektroniskā pierādījuma raksturojošos datus – apjomu, radīšanas laiku, izmaiņu veikšanas laiku un citas būtiskas lietas, kas var atklāties, pārbaudot elektronisko pierādījumu. Tieši šī iemesla dēļ ir tik būtiski, ka elektroniskie pierādījumi tiek iesniegti elektroniskā formātā, tos nosūtot elektroniski ar interneta starpniecību uz tiesu. Tādā veidā tiks izslēgts vēl viens datu pārvešanas starpposms, kas izpaužas kā informācijas ievadišana zibatmiņā un tās iesniegšana tiesā.

Ir vairāki aspekti, kas ir maināmi pierādījumu vērtēšanas jautājumā par elektroniskajiem pierādījumiem. Būtiskākais ir tas, ka, domājot, rakstot un runājot par elektroniskajiem pierādījumiem, nedrīkstam domāt par papīra formu. Papīrs un e-pierādījumi ir divas atšķirīgas lietas, kas tā arī vērtējamas. Papīra formāta dokumentu vērtēšana un iepriekš gūtā pieredze tiešā veidā izmantojama ierobežotā apjomā. Apstrīdot vai pat neapstrīdot saturu, ja to veic viena no pusēm, tiesai ir jābūt pārliecībai, ka e-pierādījums iesniegts tā sākotnēji radītā formā un apjomā un nav izmainīts.

“Elektronisks dokuments” ir jebkāds saturs, kas tiek glabāts elektroniskā formātā, jo īpaši teksta vai skaņas, vizuāls vai audiovizuāls ieraksts.² Ievērojot Regulas tiešo piemērojamību, Elektronisko dokumentu likums³ noteic, ka “Elektroniskais dokuments uzskatāms par pašrocīgi parakstītu, ja tam ir drošs elektroniskais paraksts”. Pie šādiem apstākļiem vērtēšana ir attiecināma kā uz elektroniskajiem dokumentiem, kuri ir parakstīti ar drošu elektronisko parakstu, tā arī uz tiem elektroniskajiem pierādījumiem, kuri ir pievienoti lietas materiāliem un kurus tiesa atzinusi par pieļaujamiem un attiecināmiem. Tie var nebūt parakstīti ar drošu elektronisko parakstu. Pamatnoteikums – elektroniskajam dokumentam (Regulas Nr. 910/2014 izpratnē) jābūt ticamam un pie nepieciešamības arī pārbaudāmam. Te gan ir jāatceras, ka ne visi elektroniski dokumenti būs pārbaudāmi brīdī, kad tos vērtīs tiesas procesā. Tas saistīts ar laika nobīdi attiecībā uz strīdu skatīšanas un elektroniskā dokumenta izcelsmes laiku. Ja skatīsim elektroniski parakstītu dokumentu, tad tam nebūs tik liela nozīme, jo elektroniskais paraksts norāda uz tā parakstīšanas laiku. Attiecībā

¹ Civilprocesa likums: LV likums. Spēkā no 01.03.1999. Latvijas Vēstnesis, Nr. 326/330. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=50500> [aplūkots 15.03.2020.].

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 910/2014 par elektronisko identifikāciju un uzticamības pakalpojumiem elektronisko darījumu veikšanai iekšējā tirgū un ar ko atceļ Direktīvu 1999/93/EK, 3. panta 35. apakšpunkts. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R0910&from=LV> [aplūkots 15.03.2020.].

³ Elektronisko dokumentu likums: LV likums. Spēkā no 01.01.2003. Latvijas Vēstnesis, Nr. 169. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php?id=68521> [aplūkots 15.03.2020.].

uz citiem elektroniskiem dokumentiem tā tapšanas laiks, apstākļi un citi būtiski jautājumi ir jāpierāda pierādījumam iesniedzējam. Šajā gadījumā Latvijas Republikā, tāpat kā Vācijas Federatīvajā Republikā,⁴ darbojas brīvās pierādījumu vērtēšanas princips. Pie pierādījuma apstrīdēšanas no otras puses elektroniskā pierādījuma iesniedzējam jāspēj pierādīt iesniegtā pierādījuma rašanās laiku, vietu, kā arī citus jautājumus, kas saistīti ar konkrēto elektronisko pierādījumu.

Kā piemēru ilustrācijai var minēt situāciju, kad persona tiesā iesniedz digitālo fotogrāfiju, uz kuras redzams datums. Fotogrāfijā redzamas ne tikai personas, bet arī konkrētie laika apstākļi konkrētajā vietā. Tā kā fotogrāfijas uzņemšanas vieta un laiks iesniedzējam noteikti ir zināmi, tad otrai pusei ir tiesības uzņemto fotogrāfiju apstrīdēt no laika apstākļu skatu punkta. Viens no veidiem, kā to izdarīt, ja nav vairs pieejams pats nesējs, ir noskaidrot laika apstākļus, kas varētu norādīt uz fotogrāfijā redzamajiem laika apstākļiem un tiem, kuri patiesi valdīja noteiktajā teritorijā konkrēti norādītajā laikā. Ja oficiālajā informācijā, kas saņemta no institūcijām, ir redzams, ka tādi laika apstākļi tur nevarēja būt, jo iesniegtajā pierādījumā ir redzama saulaina diena, bet saņemtā oficiālā informācija rāda, ka saules tajā dienā tur nemaz nebija, tad rodas jautājums, vai datums un laiks, kas redzams uz fotogrāfijas, nav mainīts, un tas tad jau ir jāpierāda tam, kurš iesniedz konkrēto fotogrāfiju.

Literatūrā tiek atzīts,⁵ ka tiesas, vērtējot pierādījumus lietās, piemēro brīvās pierādījumu vērtēšanas principu. Uz brīvās pierādījumu vērtēšanas principu norāda arī V. Bukovskis, sniedzot atziņu, ka “No vienas puses tā neierobežo tiesu pierādījumu vērtēšanu, bet no otras puses, uzliek tiesai pienākumu sīki iedziļināties katra pierādījuma būtībā, salīdzinot to ar citiem un piešķir tam to nozīmi, kādu tas pelna pēc savas iekšējās vērtības”.⁶

Lai vispusīgi un objektīvi varētu novērtēt elektronisko dokumentu iespējamo izmantošanu konkrētās lietas izskatīšanā, sākotnēji ir izvērtējami galvenie priekšnoteikumi elektronisko dokumentu un “dokumentu” radīšanā, uzglabāšanā, vākšanā un apstrādāšanā. Visos nosauktajos elektronisko dokumentu fiksēšanas posmos ir vērtējama pierādījumu integritāte, pierādījumu drošība un elektroniskā dokumenta oriģināls. Visi šie jautājumi ir izvērtējami tiesas procesā, ja otrai pusei rodas pamatoti iebildumi par iesniegtajiem elektroniskajiem pierādījumiem un tie ir pamatoti ar konkrētiem argumentiem par e-dokumenta tapšanas laiku, apjomu un savietojamību ar konkrēto programmnodrošinājumu. Tas ir jauns izaicinājums kā pusēm, tā arī tiesai. Minētais norāda uz to, ka pusēm un tiesai aizvien vairāk ir jābūt izglītotām attiecībā uz tehniskiem jautājumiem, bez kuriem šajās lietās būs grūti iztikt.

Aizvien biežāk tiesu praksē ir sastopami gadījumi, kad minētie aspekti ir būtiski konkrēta jautājuma izlemšanā. Tā lietā tiesa ir konstatējusi, ka “.. [6.2.3] Apelācijas instances tiesa atzina par nepierādītu prasītāja apgalvojumu, ka elektroniskā pasta vēstules sūtīja atbildētāja [pers. B]. Taču šāds tiesas secinājums izdarīts, vispār nevērtējot iesniegtos pierādījumus par elektroniskā pasta

⁴ Thomas Trautwein. Prütting/Gehrlein, ZPO Kommentar, ZPO § 371a – Beweiskraft elektronischer Dokumente. Pieejams: <https://www.haufe.de/suche/?category=Recht&page=&query=ZPO%20Komentar&resultSetLimit=15&sort=date> [aplūkots 15.03.2020.].

⁵ Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.–28. nodaļa). Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 271.–272. lpp.

⁶ Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: autora izdevums, 1933, 349. lpp.

vēstulēm. .. Ja, izskatot lietu no jauna, tiesa secinās, ka atbildētāja ir sūtījis elektroniskā pasta vēstules ar negatīva rakstura informāciju par prasītāju, tiesai jāvērtē attiecīgo vēstulu saturs – vai tajās ir ziņas, kas aizskar prasītāja godu un cieņu”.⁷ Tiesa ir atzinusi, ka zemākas instances tiesa nav pat pārbaudījusi, vai elektroniska vēstule vispār ir sūtīta. Ja dotajam jautājumam tiek pievērsta tik liela vērība, tad noteikti ir pārbaudāmi vairāki aspekti. Lai to varētu pārbaudīt, nepietiek tikai ar vienas vai otras puses sniegtajiem paskaidrojumiem un, iespējams, iesniegto e-pasta sūtījumu, kas izdrukāts papīra formātā. Ja kāda no pusēm iebilst, noteikti ir vērtējami sniegtās vēstules metadati, kas ietver informāciju par rakstītāja IP adresi, laiku, kad e-pasta vēstule ir sastādīta un nosūtīta. Visa minētā informācija var palīdzēt tiesai precīzāk un objektīvāk izskatīt un novērtēt konkrēto pierādījumu saistībā ar citiem lietā esošajiem konstatētajiem lietas apstākļiem. Pierādīšanas pienākums par konkrēto e-pasta sūtījumu gulstas uz to pusi, kas to iesniedz.

Nākamais jautājums, kas aplūkojams lielā daļā gadījumu, kad tiesā tiek analizēti elektroniskie dokumenti, ir to drošība. Regulā Nr. 910/2014 ir norādīti vairāki drošības līmeņi, kuri var pastāvēt atšķirīgiem dokumentiem un kuri strīdīgās situācijās var izrādīties noderīgi viena vai otra jautājuma izlemšanā. Analizējot jautājumu par konkrēto elektronisko dokumentu drošību, ir vērtējami dažādi elektroniskā dokumenta aspekti, un tie ir: elektroniskais paraksts, elektroniskais zīmogs, elektroniskais laika zīmogs, elektroniskais dokuments, elektroniski reģistrēti piegādes pakalpojumi, sertifikācijas pakalpojumi, tīmekļa vietņu autentifikācija. Katrs no šiem jautājumiem var izrādīties nozīmīgs gadījumos, kad pastāv strīds starp pusēm par elektronisko dokumentu drošību un radīšanas apstākļiem. Katrā konkrētajā gadījumā ir jābūt pārliecībai par iesniegtā elektroniskā dokumenta atbilstību. Atbilstība ir sasaistīta ar personu. Galvenais noteikums, kas ir konstatējums, ir saikne: konkrētais cilvēks – elektroniskais dokuments. Latvijas Republikas Augstākās tiesa judikatūrā ir iekļāvusi lēmumu, kurā 6.2.2 punktā citu starpā ir atzīmēts: balstoties uz Elektronisko dokumentu likuma 1. panta 2. punkta b) apakšpunktu, ir noteikts, ka elektroniskais paraksts nodrošina tikai parakstītāja identifikāciju.⁸ Minētais attiecināms kā uz personas saistību ar konkrētu elektronisku dokumentu, tā arī elektroniska dokumenta nemainīgumu, kaut arī tas nav bijis tieši saistīts ar konkrēto personu. Minētie jautājumi ir vērtējami saistībā ar konkrēto elektronisko pierādījumu.

Vēl viens piemērs, kas norāda uz personas identifikāciju un personas iespējām piekļūt atšķirīgām vietnēm, atrodams valsts institūcijas sniegtajā informācijā: “E-parakstu var izmantot gan autorizācijai mājaslapās (piemēram, piekļūt iedzīvotāja profilam portālā www.latvija.lv), gan personības apliecināšanai e-pakalpojumos (piemēram, Iesniegums par dzīvesvietas reģistrēšanu ārvalstīs), gan arī piekļuvei informācijas resursiem (piekļuvei datoram ar paroli un

⁷ Civillietu departamenta 06.03.2017. spriedums lietā Nr. SKC-98/2017. Pieejams: <http://31.24.192.35/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/civillietu-departaments/klasifikators-pec-lietu-kategorijam/civillikums/ceturta-dala-saistibu-tiesibas-1401-2400pants/devinpadsmita-nodala-prasijumi-nodazadiem-pamatiem-2347-2392pants> [aplūkots 16.03.2020.].

⁸ Civillietu departamenta 02.02.2016. lēmums lietā Nr. SKC-1406/2016. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs/civillietu-departaments/klasifikators-pec-lietu-kategorijam/nolemumi-citu-kategoriju-lietas/dazadi> [aplūkots 14.03.2020.].

lietotārvārdu aizstājot ar e-paraksta viedkartes PIN koda ievadi).⁹ No publiski pieejamā teksta ir redzams, ka valsts institūcija norāda, ka e-pasta adrese tiek izmantota personības apliecināšanai. Tā dod iespēju piekļūt dažādiem elektroniskiem pakalpojumiem, ievērojot konkrētos izmantošanas noteikumus. No tā var secināt, ka valsts akceptē personas iespējamo identifikāciju ar e-pasta adresi kā personas identifikācijas apliecinājumu. Tas ir ņemams vērā, analizējot un novērtējot lietā iesniegtos elektroniskos pierādījumus.

Fiziskas personas var tik identificētas pēc droša elektroniskā paraksta un arī e-pasta adreses, kā arī pēc citiem elektroniskiem rīkiem, kas ir nodoti personas rīcībā, bet kam ar elektronisko parakstu ir samērā nosacīta līdzība. Tā ir pašas personas atbildība, un tikai persona pati var rūpēties par to, kurš tiek pie viņas elektroniskajiem rīkiem. Fiziskas personas rīcībā banka nodod banku “kalkulatoru” (turpmāk – rīks). Par konkrētā rīka izmantošanu ir atbildīga tā persona, kuras rīcībā banka ir nodevusi konkrēto elektronisko rīku. Persona nodošanas faktu var pierādīt ar konkrētās personas parakstu. Banku neinteresē, kurš lieto konkrēto rīku. Galvenais ir atbildības sadalījums starp banku un personu, kurai rīks ir nodots. Par rīku atbildīga ir tā persona, kuras rīcībā banka ir nodevusi elektronisko rīku, un tas ir drošības jautājums. Elektroniskais pierādījums neatraujami saistāms un vērtējams tikai kopā ar drošības jautājumiem un personas faktisko rīcību. Drošības jautājums saprotams visplašākā izpratnē.

Jautājums, kas neatraujami ir saistīts ar elektronisko pierādījumu vērtēšanu, ir e-pasta adrese un tās lietošana. Ievērojot jauno tehnoloģiju attīstību, visi viedtālruni un citas elektroniskās ierīces pamatā tiek piesaistītas pie noteiktas e-pasta adreses. Lai varētu veikt dažādas darbības – iegādāties aplikācijas, piekļūt sociāliem tīkliem vai e-vidē izvietotiem veikaljiem, saņemt noteiktus pakalpojumus, sazināties elektroniski ar valsts institūcijām un iestādēm, nepieciešama e-pasta adrese. E-pasta adrese tiek sasaistīta (identificēta) ar konkrētu personu. Konkrēta e-pasta lietošana notiek ar konkrētas personas līdzdalību. Gadījumā, ja tiesas procesā tiek izmantots arguments, ka persona nav rakstījusi un sūtījusi konkrēto e-pastu, tad pierādīšanas pienākums ir tai personai, kura to apgalvo. Tāpēc katram ir pienākums rūpēties pašam par sava e-pasta drošību kā izmantotājam. Tehniskā e-pasta daļa tiek aizsargāta saskaņā ar noslēgto rakstveida līgumu, kas noslēgts ar tā uzturētāju. Visi minētie jautājumi ir vērtējami savstarpējā saistībā, nevis katrs atsevišķi.

Ieteikums tiem, kuri konstatē, ka e-pasts tiek izmantots bez personas atļaujas, – nekavējoties vērsties CERT,¹⁰ lai pēc tam varētu gūt pierādījumus minētajam iebildumam.

Vēl viens jautājums, kas vērtējams saistībā ar elektroniskajiem pierādījumiem, ir par personas faktisko rīcību pēc nelikumīgo darbību konstatēšanas. Katrai personai ir pienākums darīt visu iespējamo, lai ziņotu par konstatētajām nelikumībām ar tās e-pastu. Lietojot dažādus elektroniskos rīkus, tai skaitā e-pastu, elektroniskajā vidē tiek atstātas pēdas, kuras kompetentām iestādēm ir iespējams fiksēt. Tiesai ir jāvērtē ne tikai elektroniskie pierādījumi, bet arī

⁹ Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Drošs elektroniskais paraksts. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/e_parv/Epakalp/?doc=12695 [aplūkots 14.03.2020.].

¹⁰ Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija. Pieejams: <https://www.cert.lv/> [aplūkots 16.03.2020.].

personas rīcība attiecībā uz ikvienu no tiem, lai īstenotu CPL 97. panta 1. daļā minēto tiesību normu.

Paļaušanās uz e-parakstu ir iespējama līdz zināmai pakāpei. Ja viena persona atsaucas uz e-parakstu, kas redzams elektroniskajā pierādījumā, bet otra tam iebilst, tad personai, kura atsaucas, būtu jānorāda uz tiem apstākļiem, kas ļāva viņai paļauties uz e-parakstu. Viens no tādiem pierādījumiem ir paraksta izsniedzēja apliecinājums par e-paraksta izsniegšanu konkrētai personai. To ikviens, kurš vēlas pārliecināties par paraksta īstumu, ir tiesīgs pieprasīt no dokumenta parakstītāja. Dokumenta parakstītājam ir jāspēj iesniegt apstiprinājumu, kas saņemts no e-paraksta izsniedzēja. Pierādot konkrēto apstākli, ir pierādīta saikne "persona – e-paraksts", un pierādīšanas pienākums pāriet uz iebildumu iesniedzēju. Minētais apstāklis ir izvērtējams tiesas procesā. Tiesneša izvērtēšanā tiek atstāts jautājums par iesniegtā elektroniskā pierādījuma ticamību un personas faktisko rīcību, vērtējot konkrēto situāciju un ar to saistītos apstākļus.

Viens no jautājumiem, kas apskatāms elektronisko pierādījumu vērtēšanas procesā, ir to autentifikācija. Iesniegtā elektroniskā pierādījuma autentifikācijas pārbaude ir viens no apstākļiem, kurš var tikt apstrīdēts tiesas procesā un kuru pusei ir jāspēj pierādīt. Vērtējot elektroniskā dokumenta autentifikāciju, ir jāpārbaudāmi šādi apstākļi: autentificējamo pierādījumu raksturs, pierādījumu atrašanās vieta vai vietas, vietējie likumi un regulējums, kas nosaka elektronisko dokumentu apriņķi, izņemot ar e-parakstu parakstītus dokumentus.

Pierādījumu atrašanās vieta ir būtiska, ja ir jānovērtē teksts, video vai audio materiāls. Kā viens no jautājumiem, kas būtu jāpārbauda un jāvērtē, ir elektroniskā dokumenta viengabalainība. Ar to saprotot konstatējumu, ka dotajā dokumentā neviens nav iejaucies, nav daļēji to dzēsis vai sagrozījis. Elektroniskā dokumenta raksturs vērtējams saistībā ar citiem lietā esošajiem pierādījumiem, ja tādi ir. Minētie apstākļi ir būtiski un vērtējami to savstarpējā sasaistē, apjomā un fiksēšanā. Izvērtējot visus šos jautājumus, ir iespējams salīdzinoši precīzi konstatēt vienu vai otru pušu paskaidrojumu vai iebildumu, veiktās darbības un secību. Vērtējot no aprakstītajiem aspektiem, ir iespējams konstatēt iesniegto elektronisko pierādījumu autentiskumu, kas ir būtisks viena vai otra secinājuma pamatošanai tiesas spriedumā. Iespējas, ka minētās darbības var tikt veiktas ar mūsdienu tehnoloģijām, ir ļoti plašas, tāpēc tiks apskatīts viens piemērs. Tiek veikts video ieraksts. Tas pēc kāda laika tiek pārņemts uz cita nesēja ar datorprogrammas starpniecību un tad kā elektronisks pierādījums tiek iesniegts tiesā. Personai, kura šo pierādījumu iesniedz, ir jābūt gatavai pierādīt ne tikai pašu informāciju, ko satur konkrētais video ieraksts, bet arī pārneses programmatūras atbilstību, ieraksta tehniskos rādītājus un citus parametrus, kas liecina par ieraksta autentiskumu. Tiesiski iegūtiem, fiksētiem, pārnestiem, pavairotiem elektroniskiem pierādījumiem, kas tiek iesniegti tiesā, ir jābūt identificējamiem un jāpārbaudāmiem. Ja to nav iespējams izdarīt un pierādījumu iesniedzējs par to nav parūpējies, tiesas darbības pierādījumu vērtēšanas procesā un lēmuma pieņemšanā tiek apgrūtinātas. Elektronisko pierādījumu integritāte ir būtiska to vērtēšanas procesā. Personai, kura iesniedz elektroniskos pierādījumus, ir jāvar pierādīt iegūto pierādījumu nepārtrauktību no brīža, kad informācija tika iegūta, līdz brīdim, kad tie tika iesniegti kā pierādījumi tiesas procesā. Minētās kārtības ievērošana liecina par to, ka saglabātās informācijas (datu) integritāte ir uzticama, tādēļ tie uzskatāmi par uzticamiem elektroniskiem pierādījumiem vērtēšanas procesā.

Secinājumi

1. Elektronisks dokuments saprotams kā datu kopums, kas var tikt radīts, saglabāts un pārvietots atšķirīgos veidos, ievērojot noteiktu izsekojamu informācijas pārvešanas secību, lai to būtu iespējams ne tikai izmantot tiesu procesā kā pierādījumu, bet arī lai to spētu pārbaudīt trešā persona.
2. Vērtējot elektronisku dokumentu, ievērojami trīs būtiski elementi: pierādījumu integritāte, pierādījumu drošība un elektroniska dokumenta oriģināls (metadati un to fiksēšana).
3. Izvērtējot elektroniskos dokumentus, kas iesniegti kā pierādījumi lietā, tiesai jānovērtē un jāsniedz atbilde uz jautājumu, vai ir konstatējama saikne starp fizisku personu ar elektronisko dokumentu kā tā radītāju, ja elektroniskais dokuments tiek saistīts ar personu.